

Менеджмент

УДК 330.3

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.17468084>

**Діагностика діяльності будівельних підприємств в Україні: стан,
проблеми та виклики**

Назаренко Інна Миколаївна

д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування,

Сумський національний аграрний університет,

40000, Україна, м. Суми, вул. Герасима Кондратьєва, 160,

E-mail: innan778@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0874-199X>

Завора Олександр Миколайович

аспірант кафедри обліку і оподаткування,

Сумський національний аграрний університет,

40000, Україна, м. Суми, вул. Герасима Кондратьєва, 160,

E-mail: zavora.an@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0009000664741512>

Прийнято: 14.10.2025 | Опубліковано: 28.10.2025

Анотація: Наукова праця присвячена дослідженню сучасного стану розвитку будівельної галузі України. Обґрунтовано, що в контексті євроінтеграційного курсу держави, масштабного відновлення інфраструктури після воєнних руйнувань та необхідності зміцнення інвестиційної привабливості галузі особливої актуальності набуває завдання здійснення комплексної діагностики результатів діяльності будівельних підприємств. Процес діагностування має забезпечити впровадження системного підходу до

аналітичного моніторингу ключових показників функціонування підприємств будівельного комплексу, що уможливить своєчасне виявлення структурних диспропорцій, прогнозування потенційних ризиків та формування обґрунтованих управлінських рішень, спрямованих на підвищення ефективності їх діяльності.

Метою статті є здійснення діагностики стану, проблем та викликів діяльності будівельних підприємств в Україні з урахуванням сучасних економічних умов, галузевих особливостей та впливу зовнішніх чинників.

У процесі написання наукової статті були використані такі основні методи дослідження: аналіз (для виявлення сутності, структури та динаміки показників діяльності будівельних підприємств, а також для визначення взаємозв'язків між чинниками, що впливають на їх ефективність); індукції та дедукції (для логічного переходу від окремих фактів і аналітичних спостережень до формування теоретичних узагальнень); графічний (для наочно представлення тенденції зміни ключових економічних показників); SWOT-аналіз (для ідентифікації сильних і слабких сторін діяльності будівельних підприємств, а також визначенні зовнішніх можливостей та загроз, що формують стратегічне середовище їх функціонування); порівняння (для зіставлення показників діяльності будівельних підприємств у динаміці); узагальнення (для синтезування результатів дослідження).

У науковій праці проаналізовано відсоткове співвідношення діючих суб'єктів господарювання в Україні у сфері будівництва, показники, які характеризують забезпеченість та оновлення основних засобів будівельних підприємств, індикатори інвестування, рівень цифровізації та ін. Для реалістичної оцінки тенденцій розвитку будівельної галузі в Україні було проведено SWOT-аналіз та окреслено стратегічні управлінські заходи, які будуть досліджуватися в перспективі.

Ключові слова: будівельна галузь, інвестиції, основні засоби, цифровізація.

Diagnosis of construction companies activities in Ukraine: status, problems, and challenges

Inna Nazarenko

D. Sc. in Economics, professor, head of the accounting and taxation
department,

Sumy National Agrarian University,

40000, Ukraine, Sumy, Herasyma Kondratieva Str., 160

E-mail: innan778@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0874-199X>

Zavora Oleksandr

postgraduate student of the Department of Accounting and Taxation,

Sumy National Agrarian University,

40000, Ukraine, Sumy, Herasyma Kondratieva Str., 160

E-mail: zavora.an@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0009000664741512>

Abstract: This scientific work is devoted to researching the current state of development of the construction industry in Ukraine. It is argued that, in the context of the country's European integration course, large-scale infrastructure restoration after war damage, and the need to strengthen the industry's investment attractiveness, the task of conducting a comprehensive diagnosis of the performance of construction companies is becoming particularly relevant. The diagnostic process should ensure the implementation of a systematic approach to the analytical monitoring of key indicators of the functioning of construction companies, which will enable the timely identification of structural imbalances, the forecasting of potential risks, and the formation of sound management decisions aimed at improving the efficiency of their activities.

The purpose of the article is to diagnose the state, problems, and challenges of construction companies in Ukraine, taking into account current economic conditions, industry characteristics, and the influence of external factors.

In the process of writing this scientific article, the following main research methods were used: analysis (to identify the essence, structure, and dynamics of construction companies' performance indicators, as well as to determine the relationships between factors affecting their efficiency); induction and deduction (for a logical transition from individual facts and analytical observations to the formation of theoretical generalizations); graphical (for a visual representation of trends in key economic indicators); SWOT analysis (to identify the strengths and weaknesses of construction companies, as well as to determine the external opportunities and threats that shape the strategic environment in which they operate); comparison (to compare the performance indicators of construction companies over time); generalization (to synthesize the research results).

The scientific work analyzes the number of operating entities in Ukraine in the field of construction, indicators characterizing the provision and renewal of fixed assets of construction companies, investment indicators, the level of digitalization, etc. To realistically assess the development trends of the construction industry in Ukraine, a SWOT analysis was conducted and strategic management measures were outlined, which will be studied in the future.

Keywords: construction industry, investments, fixed assets, digitalization.

Постановка проблеми. Сучасний розвиток будівельної галузі України зумовлений трансформаційними процесами в економіці, структурними змінами у виробничому секторі та посиленням вимог до ефективності управління підприємствами. У контексті євроінтеграційних прагнень держави, відновлення інфраструктури після воєнних дій та необхідності підвищення інвестиційної привабливості галузі постає потреба у проведенні діагностики результатів діяльності будівельних підприємств. Діагностичний процес має забезпечити

системний підхід до моніторингу показників діяльності будівельних підприємств, що дозволить своєчасно виявляти диспропорції, прогнозувати ризики та розробляти дієві управлінські рішення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання діагностики показників діяльності будівельних підприємств досліджувалося значною кількістю науковців. Актуальність дослідження пояснюється тим, що функціонування будівельного сектора є інтегративним чинником, що охоплює не лише прямий внесок у економіку через виробництво будівельної продукції, але й широкий мультиплікативний ефект, який проявляється у зростанні доходів населення, зайнятості та інвестиційної привабливості [6]. Характерною ознакою будівельних підприємств є їх консерватизм і повільність у впровадженні та поширенні нових технологій. Будівельний сектор займає одне з останніх місць у рейтингу інноваційно-інвестиційно активних галузей провідних економічних держав [10].

Теоретичні та практичні аспекти діагностики потенціалу будівельних підприємств широко висвітлено в наукових працях вітчизняних науковців. Зокрема, методологічні засади інтеграції статистичних методів у процес оцінки складових потенціалу будівельного підприємства досліджено колективом авторів Колмаковою О.М., Лисенком Б.С. [3]. Питання розвитку будівельної галузі шляхом аналізу факторів та чинників, які впливають на будівельну діяльність, проаналізовано Паламарчуком О.М., Петришиною С.В. Науковці зазначають, що сучасний стан економіки країни дуже складний, більшість вітчизняних підприємств зазнають величезних збитків або припиняють свою роботу, але незважаючи на складні умови ведення бізнесу будівельні підприємства намагаються продовжувати працювати, оскільки у такому сценарії конкуренція є жорсткою [9].

Окландер Т.О., Саламаха П.І. наголошують на необхідності визначення конкурентоспроможності в будівельній галузі, що включає в себе комплексний аналіз ринкових умов та внутрішніх можливостей, який спрямований на

забезпечення стійкого росту та успіху в цій галузі, адже це дозволяє виявити слабкі місця та розробити рекомендації для підвищення ефективності його діяльності [8]. Ключові положення концепції розвитку потенціалу підприємств будівельної галузі за рахунок впровадження цифрових технологій деталізовані у науковій праці Корінь М.В. та ін., метою якої є визначення забезпечення розвитку потенціалу досліджуваної категорії підприємств шляхом реалізації цифрових перетворень [4]. Гвоздь М., Логин В., Кухар Д. наголошують, що нестабільність функціонування галузі спричинено різними чинниками внутрішнього та зовнішнього середовища, відповідно, ключовими аспектами діяльності суб'єктів господарювання досліджуваної категорії є сприяння залученню інвестицій та збільшенню фінансування за допомогою регіональних і державних бюджетів; врегулювання податкової системи щодо діяльності підприємств будівельної галузі України; формування програми доступного отримання кредитів для будівельних підприємств і для населення та ін. [2].

Досліджуючи питання експрес-оцінки антикризового потенціалу будівельного підприємства, колектив авторів наголошує, що в умовах нестабільності економіки, наявності великої кількості факторів, які здатні впливати на економічну безпеку підприємства, одними з найважливіших завдань є формування ефективних інструментів діагностики фінансової спроможності; забезпечення антикризового потенціалу, за допомогою якого підприємство здатне своєчасно виявляти й вживати попереджувальних управлінських заходів для нейтралізації та запобігання у майбутньому кризових явищ; за виявлених ознак банкрутства - впровадження санаційних заходів як інструменту стабілізації ефективної фінансово-господарської діяльності підприємства [11]. Для України важливо розширити методи діагностики інноваційного потенціалу, включивши до них безпекові та екологічні індикатори, оцінку готовності до швидкого відновлення та адаптацію до воєнних ризиків [1].

Варто погодитися з позицією Лівощко Т., що для залучення міжнародних інвесторів українськими компаніями необхідно прагнути відповідати критеріям

ESG, що особливо важливо для будівельних компаній, діяльність яких потенційно пов'язана з інституційними ризиками та ризиками зміни і забруднення навколишнього середовища. Будь-який бізнес, який претендує на високу ESG-оцінку, має відповідати стандартам розвитку у трьох категоріях: соціальній (ставлення компанії до персоналу, постачальників, клієнтів, партнерів та споживачів), управлінській (якості управління компаніями: прозорість звітності, зарплати менеджменту, рівноважні відносини з акціонерами, впровадження антикорупційних заходів, взаємодія з різними рівнями органів влади) та екологічній (пклування компанії про навколишнє середовище, скорочення збитків, які завдаються екології та ін.) [5].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. У науковій скарбниці існує значна кількість наукових праць присвячена питанням ефективності діяльності підприємств будівельної галузі. Проте, досліджувана проблематика не втрачає своєї актуальності та потребує подальших досліджень, які будуть спрямовані на діагностику розвитку будівельної галузі з акцентуванням уваги на показниках, які сформовані за час війни. Недостатньо дослідженими залишаються питання інтеграції сучасних інформаційно-аналітичних інструментів у процес діяльності досліджуваної категорії бізнес-суб'єктів.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є здійснення діагностики стану, проблем та викликів діяльності будівельних підприємств в Україні з урахуванням сучасних економічних умов, галузевих особливостей та впливу зовнішніх чинників.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для комплексної оцінки фінансово-господарської діяльності, ризиків інвестиційно-інноваційної діяльності доцільно використовувати діагностику в якості інструментарію менеджменту, результати якої забезпечать формування інформаційного масиву проблематичних напрямів діяльності підприємства та ідентифікацію пріоритетних управлінських заходів для підвищення привабливості бізнес-

суб'єкта [7]. Для того, щоб провести комплексну оцінку факторів, які здійснюють вплив на розвиток потенціалу будівельних підприємств у конкретному регіоні, необхідно комплексно проаналізувати такі макро- та мікроекономічні показники, як рівень зайнятості населення у будівельній сфері, наявність та ефективність використання основних засобів, індекс будівельної продукції, структура розподілу обсягів виробленої будівельної продукції, а також обсяги та напрями капітальних інвестицій та ін. Аналіз цих показників дозволить всебічно оцінити стан та тенденції розвитку будівельної галузі, виявити внутрішні резерви підвищення ефективності діяльності підприємств, а також сформулювати науково-обґрунтовані підходи до стратегічного управління їхнім розвитком.

Розвиток та функціонування будівельної галузі України забезпечують як юридичні особи, так і фізичні особи-підприємці (табл. 1).

Таблиця 1

Відсоткове співвідношення діючих суб'єктів господарювання в Україні у
сфері будівництва

Ідентифікація бізнес-суб'єктів	2015 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Підприємства, %	31,5	37,8	40,3	35,5	36,6
Фізичні особи-підприємці, %	68,5	62,2	59,7	64,5	63,4

*Джерело: складено авторами за даними [12-15].

Дані табл. 1 засвідчують, що за досліджуваний період (2015-2023 роки) домінуючу позицію у структурі суб'єктів будівельної галузі займають фізичні особи-підприємці, адже у динаміці їх частка становила понад 60%, крім 2021 року, оскільки у даному звітному періоді значення даного показника склало 59,7%. Оцінювання такої ситуації не може мати однозначної аргументації, проте такий процес свідчить про підвищення гнучкості та адаптивності будівельного сектору до сучасних економічних викликів, зокрема зумовлених наслідками воєнного стану, руйнуванням інфраструктури, зниженням інвестиційної активності та зміною ринкової кон'юнктури. Переважання фізичних осіб-

підприємців сприяє оперативнішому реагуванню на коливання попиту, спрощує організаційно-правові процедури ведення діяльності, зменшує адміністративне навантаження та підвищує рівень зайнятості населення, особливо у регіонах, що зазнали найбільших втрат від військових дій. Така форма господарювання також дозволяє ефективніше реалізовувати малі та середні проєкти відновлення житлової та соціальної інфраструктури, що має важливе соціально-економічне значення в умовах післявоєнного відновлення країни.

Враховуючи важливість основних засобів для успішної реалізації робіт будівельних компаній, наступним етапом дослідження буде аналіз показників, які характеризують їх наявність, періодичне оновлення та знос (табл. 2)

Таблиця 2

Аналіз показників, які характеризують наявність, оновлення та знос
основних засобів бізнес-суб'єктів будівельної галузі України

Ідентифікація бізнес-суб'єктів	2015 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Наявність основних засобів, млн. грн.	62090	91715	117057	131066	132939	128048	168773
Вартість нових основних засобів, що надійшли за рік, млн. грн.	2220	8552	7588	12494	14092	2435	11272
Ступінь зносу основних засобів, %	53,0	44,5	51,4	49,5	45,5	46,0	50,0

*Джерело: складено авторами за даними [12-15].

Аналізуючи дані табл. 2 необхідно зазначити зростання вартості основних засобів бізнес-суб'єктів будівельної галузі України, адже у 2023 році їх вартісний вимірник склав 168773 млн. грн., що на 106683,00 млн. грн. більше ніж у 2015 році. Також властиве збільшення щорічного надходження основних засобів на 9052 млн. грн. Беззаперечним є факт, що дані трансформації є позитивними, але у процесі прийняття відповідних управлінських рішень потрібно враховувати також наслідки інфляційного процесу та дорожчання об'єктів основних засобів. У контексті даного дослідження необхідно акцентувати увагу, що розрахункове

значення коефіцієнту зносу досліджуваної складової необоротних активів перевищувало 45 % за період аналізу (крім 2018 р.).

Індекси будівельної продукції у відсотках до попереднього року візуалізовано на рис. 1.

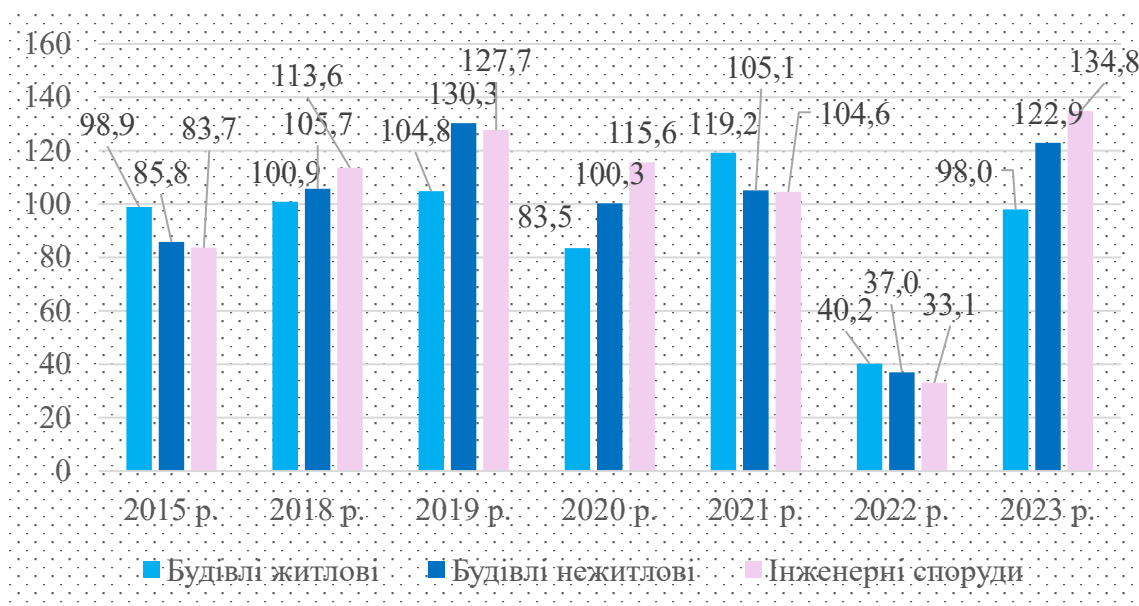

Рис. 1. Індекс будівельної продукції у розрізі різновидів будівництва

*Джерело: складено авторами за даними [12-15].

Дані рис. 1 засвідчують, динамічність показників індексу будівельної продукції. Зокрема, даний показник за житловими будівлями тільки у 2018, 2019, 2021 роках склав 100,9%, 104,8% та 119 %, що є позитивним, а за інші аналізовані періоди даний розрахунковий показник склав менше 100 %, що є вкрай негативним. Практично ідентична ситуація склалася по нежитловим будівлям щодо даного показника. Аналізуючи індекс будівельної продукції по інженерним спорудам, потрібно відзначити дещо кращу ситуацію, оскільки у 2015 році склав 83,7%. Також деструктивно вплинули наслідки військової агресії Росії на даний показник у 2022 році, оскільки він склав 33,1%.

Дані рис. 2 засвідчують, що загальний індекс будівельної продукції у 2023 році склав 125 %, що на 37,5 пункто-відсотки більше ніж у 2015 році.

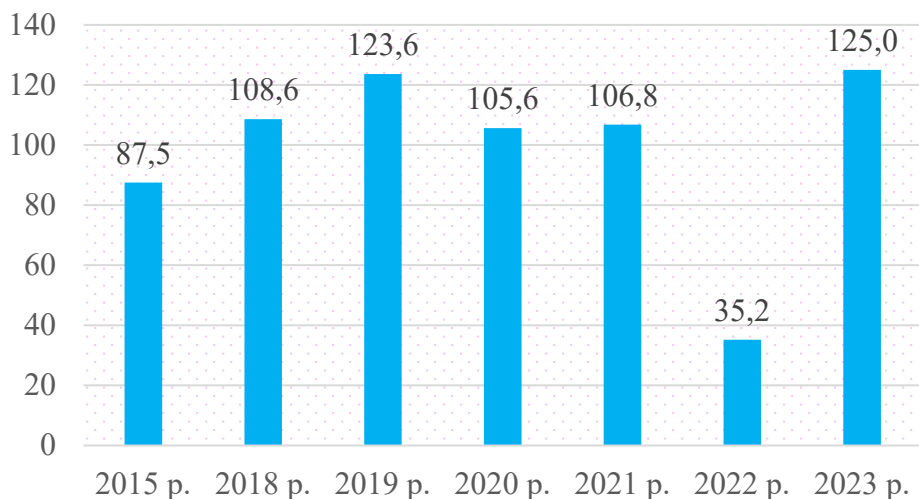

Рис. 2. Загальний індекс будівельної продукції, %

*Джерело: складено авторами за даними [12-15].

Наступним етапом дослідження буде аналіз площі житлових будівель, яка прийнята в експлуатацію (табл. 3).

Таблиця 3

Загальна площа житлових будівель, прийнятих в експлуатацію, тис. м²

Область / країна	2015 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Сумська	157	97	111	62	119	42	52
Україна	11044	8689	11029	8451	11434	7110	7381

*Джерело: складено авторами за даними [12-15].

Згідно даних табл. 3 площа житлових будівель, прийнятих в експлуатацію по Україні у 2023 році склала 7381 тис. м², що на 3663 тис. м² менше порівняно з 2015 роком. Оскільки наукові дослідження спрямовані на аналіз розвитку будівельної галузі Сумської області, відповідно необхідно зазначити, у даному регіоні досліджуваний показник має також аналогічну тенденцію, яка характеризується істотним зниженням площі прийнятих житлових будівель у експлуатацію, адже у 2023 році даний показник скла 52 тис. м², а в 2015 році – 157 тис. м².

У табл. 4 деталізована інформація щодо площі житлових будівель, які прийняті в експлуатацію як у міській, так і сільській місцевості з деталізацією даних по Україні та Сумській області.

Таблиця 4

Загальна площа житлових будівель, прийнятих в експлуатацію як у міській, так і сільській території з деталізацією даних по Україні та Сумській області, тис.м²

Роки	Загальна площа житлових будівель, прийнятих в експлуатацію у міській місцевості		Загальна площа житлових будівель, прийнятих в експлуатацію у сільській місцевості	
	Україна	Сумська область	Україна	Сумська область
2015	7465	132	3579	25
2018	5652	80	3037	17
2019	6806	90	4223	21
2020	5149	44	3302	18
2021	7940	104	3494	15
2022	4752	37	2358	5
2023	4277	43	3104	9

*Джерело: складено авторами за даними [12-15].

Дані табл. 4 засвідчують, що за період дослідження показники введення в експлуатацію житлових будівель суттєво варіюються, адже у міській місцевості в Україні у 2023 році було введено в експлуатацію 4277 тис.м² житлових будівель, що на 3188 тис.м² менше порівняно з 2015 роком, а в сільській місцевості у 2023 році – 3104 тис.м², що на 475 тис.м² менше ніж у 2015 році. Загальні тенденції по Сумській області засвідчують, що у міській місцевості відбулося зменшення у 2023 році порівняно з 2015 роком на 89 тис.м², а по сільській місцевості – на 16 тис.м².

Ключовими чинниками, які здійснюють домінуючий вплив на розвиток потенціалу будівельних підприємств, є розмір капітальних інвестицій, адже вони забезпечують технологічну модернізацію, оновлення основних засобів, розвиток будівельної галузі. Відповідно, моніторинг показників інвестування є критично важливим для реалізації стратегії відновлення України, підвищення життєвого рівня населення та розвитку регіонів. У табл. 5 узагальнено показники щодо розміру капітальних інвестицій як в Україну в цілому, так і в будівельну галузь.

Таблиця 5

Розмір капітальних інвестицій в економіку України та будівельну галузь, млн.

грн.

Галузь / країна	2015 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Будівництво	43464	55994	62347	39615	55725	32628	42240
Україна	273116	578726	623979	508217	673899	409660	627281

*Джерело: складено авторами за даними [12-15].

Аналізуючи показники табл. 5, потрібно зафіксувати нерівномірність інвестиційного процесу у будівництві, адже у 2015–2019 рр. спостерігалось зростання обсягів інвестицій, проте у 2020 р. відбулося помітне скорочення. У 2022 р. інвестиції знову зменшилися, що є наслідком воєнних дій, руйнуванням інфраструктури та перерозподілом фінансових ресурсів у країні. Поступове відновлення інвестиційної активності спостерігається у 2023 році. Вцілому у 2023 році у будівництво було інвестовано 42240 млн. грн., що на 1224 млн. грн. менше ніж у 2015 році.

Частка будівництва у структурі капітальних інвестицій України за аналізований період знизилася з 15,9% (2015 р.) до 6,7% (2023 р.), що відображає перерозподіл ресурсів на користь інших галузей. Інвестиційна привабливість будівництва залишається відносно високою, воєнний фактор (з 2022 р.) став ключовим детермінантом зниження інвестиційної діяльності, проте будівельна галузь зберігає стратегічне значення, адже саме через неї реалізуються проекти інфраструктурного та житлового відновлення країни.

Ключову роль у забезпеченні конкурентоспроможності підприємств, підвищенні ефективності управління та організації виробничих процесів відіграють інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ). Використання ІКТ у сучасних умовах цифрової економіки є необхідною передумовою для інноваційного розвитку, оптимізації бізнес-процесів і забезпечення сталого зростання. Враховуючи означуване, у табл. 6 узагальнені показники, які характеризують рівень інформатизації як підприємств вцілому по Україні, так і в будівельній галузі.

Таблиця 6

Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах
України (% до загальної кількості підприємств)

Ідентифікація бізнес- суб'єктів	Частка кількості підприємств, які мають доступ до мережі Інтернет			Частка кількості підприємств, які купують послуги хмарних обчислень	
	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2021 рік	2022 рік
Бізнес- суб'єкти будівельної галузі	83,7	84,0	84,9	8,7	8,4
Усього на підприємствах України	86,6	85,1	88,8	10,2	9,8

*Джерело: складено авторами за даними [12-15].

Згідно даних табл. 6 у будівництві спостерігається поступове підвищення показника щодо кількості підприємств, які мають доступ до мережі Інтернет з 83,7% у 2021 році до 84,9% у 2023 році. У середньому по всіх видах економічної діяльності цей показник зріс із 86,6% до 88,8%, що вказує на позитивну динаміку цифровізації. Водночас спостерігається невелике зниження частки підприємств, які користуються послугами хмарних обчислень. У будівництві цей показник зменшився з 8,7 % до 8,4 %, а загалом по економіці - з 10,2 % до 9,8 %.

Резюмуючи результати аналізу інформації табл. 6, потрібно зазначити, що рівень інформатизації підприємств залишається високим і має тенденцію до зростання, однак інтенсивність використання інноваційних ІКТ, зокрема хмарних обчислень, знижується. Для забезпечення сталого цифрового розвитку необхідно підвищувати цифрову грамотність персоналу, розширювати державні програми підтримки діджиталізації та стимулювати інвестиції у сферу ІКТ.

В умовах цифровізації економіки для бізнесу важливе значення має процес здійснення електронної торгівлі, що забезпечує нові можливості для розвитку підприємництва та розширення ринків збуту. Відповідно, наступним етапом дослідження буде аналіз розвитку електронної торгівлі як на підприємствах України, так і в будівельній галузі (табл. 7).

Таблиця 7

Динаміка показників розвитку електронної торгівлі на підприємствах України

Ідентифікація бізнес- суб'єктів	Частка кількості підприємств, які здійснювали електронну торгівлю, у загальній кількості підприємств, %			Частка обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг), отриманого від електронної торгівлі, у загальному обсязі реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємств, %		
	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Бізнес- суб'єкти будівельної галузі	1,8	1,6	1,4	0,6	0,4	0,2
Усього на підприємствах України	5,0	6,1	6,9	5,3	5,9	5,7

*Джерело: складено авторами за даними [12-15].

Дані табл. 7 показують, що частка підприємств, які здійснюють електронну торгівлю в Україні, поступово зростає у цілому по економіці (з 5,0 % у 2021 році до 6,9 % у 2023 році), що свідчить про активне впровадження електронних платформ та загальну тенденцію до автоматизації бізнес-процесів. При цьому, у галузі будівництва спостерігається зворотна тенденція, тобто відбувається зниження частки підприємств, що здійснюють електронну торгівлю, з 1,8 % у 2021 році до 1,4 % у 2023 році. Дану ситуацію можна пояснити тим, що ринку будівельних послуг властива особлива специфіка, яка характеризується високим рівнем персоналізованих контрактів і меншою придатністю до онлайн-продажів.

Частка обсягу реалізованої продукції, отриманого від електронної торгівлі в цілому по Україні за період дослідження 2021-2023 роки склала 5,3 %, 5,9 % та 5,7 % відповідно, що свідчить про певну стабілізацію цифрових каналів збуту. У будівництві ж обсяг реалізації через електронну торгівлю має чітку тенденцію до зниження - з 0,6 % у 2021 році до 0,2 % у 2023 році, що підтверджує низький рівень цифрової інтеграції у даній галузі.

Для того щоб системно та реалістично оцінити тенденції розвитку будівельної галузі в Україні, вважаємо за доцільне за результатами діагностики поданих вище показників провести SWOT-аналіз (табл. 8).

Таблиця 8

SWOT-аналіз розвитку будівельної галузі України за результатами діагностики діяльності бізнес-суб'єктів за період 2015–2023 рр.

Сильні сторони	Слабкі сторони
1	2
- високий рівень підприємницької активності у будівельній галузі; - зростання вартості основних засобів, що можна розцінювати як розширення виробничого потенціалу та накопичення капіталу; - активізація процесу реконструкції та післявоєнного відновлення; - інфраструктурна спрямованість виробництва; - розвиток цифровізації управлінських процесів	- високий ступінь зносу основних засобів (показник зносу основних засобів бізнес-суб'єктів будівельної галузі України у 2023 році становив 50%, що свідчить про застарілу матеріально-технічну базу та обмежені можливості технічного оновлення); - скорочення обсягів житлового будівництва; - низький рівень використання ІКТ у господарській діяльності будівельної галузі; - нестабільність інвестиційних потоків
Можливості	Загрози
- післявоєнне відновлення країни (масштабні програми реконструкції інфраструктури створюють значний попит на будівельні послуги, обладнання та інноваційні технології); - розвиток «зеленого» будівництва (перехід до енергоефективних технологій, використання відновлюваних матеріалів, що відповідає світовим тенденціям і підвищить конкурентоспроможність українських компаній); - державні та міжнародні програми підтримки, що сприятиме розширенню інвестиційних можливостей галузі - інтенсифікація цифрової трансформації; - залучення трудових ресурсів із числа внутрішньо переміщених осіб (розвиток будівельної галузі може стати одним із ключових напрямів відновлення зайнятості населення).	- військова агресія та руйнування інфраструктури (активні бойові дії у деяких регіонах України призводять до втрати виробничих потужностей і зниження інвестиційної привабливості галузі); - інфляційний тиск і подорожчання матеріалів (зростання цін на будівельні ресурси суттєво впливає на собівартість робіт та фінансову стабільність підприємств); - міграція трудових ресурсів за кордон (дефіцит кваліфікованих кадрів обмежує можливості розширення будівельної діяльності); - часті зміни у системі дозвільних процедур, податкових правил та інших питаннях законодавства створюють додаткові бар'єри для інвесторів; - низький рівень цифрової інтеграції (повільне впровадження інноваційних технологій стримує продуктивність та конкурентоспроможність українських компаній на глобальному ринку).

*Джерело: складено авторами [12-15].

За результатами проведеного SWOT-аналізу варто зазначити, що будівельна галузь України зберігає стратегічне значення для економіки країни та відіграє провідну роль у процесах відновлення. Дана галузь в умовах сьогодення адаптується, структурно перебудовується до наявних воєнних, інвестиційних та технологічних викликів.

Висновки. На сьогодні діяльність будівельних підприємств здійснюється в умовах високої турбулентності зовнішнього середовища, адже наслідки військової агресії Росії, інфляційний тиск, нестача трудових ресурсів через міграційні процеси, високий ступінь зносу основних засобів спричиняють втрату виробничих потужностей, зниження платоспроможності та конкурентоспроможності зазначеної категорії бізнес-суб'єктів. Для того, щоб змінити окреслену ситуацію, необхідно застосувати комплексний підхід до управлінського процесу, який сприятиме адаптації підприємств будівельної галузі до викликів сьогодення, забезпечить диверсифікацію напрямів діяльності, інноваційну модернізацію матеріально-технічної бази, сприятиме зміцненню кадрового потенціалу та ін. Враховуючи означуване, необхідно зазначити, що перспективи подальших наукових досліджень будуть спрямовані на поглиблене вивчення механізмів адаптації суб'єктів господарювання будівельної галузі до трансформаційних процесів економіки; розроблення теоретико-методичних підходів до формування системи антикризового управління, яка зможе забезпечити гнучкість та стійкість будівельних підприємств у період нестабільності.

Список використаних джерел

1. Белаковський Л.М., Березовський Р.Ю. Діагностика інноваційного потенціалу підприємств портової діяльності в умовах сталого розвитку. *Розвиток методів управління та господарювання на транспорті*. 2024. № 1 (90). С. 23-45. DOI 10.31375/2226-1915-2025-1-23-45.

2. Гвоздь М., Логин В., Кухар Д. Економічна діагностика стану і перспектив розвитку будівельної галузі України. *Вісник Львівського університету. Серія економічна*. 2021. Вип. 61. С. 98–110. DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/ves.2021.61.0.6108>.
3. Колмакова О.М., Лисенко Б.С. Теоретичні дослідження використання статистичних методів при діагностиці потенціалу будівельного підприємства. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. № 7. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14815773>.
4. Корінь М.В., Запруднов Я.В., Зибін С.В. Розвиток потенціалу підприємств будівельної галузі в умовах цифровізації. *Причорноморські економічні студії*. 2023. Вип. 83. С. 35 – 39. DOI: <https://doi.org/10.32782/bses.83-6>.
5. Лівощко Т. Сучасні підходи до управління конкурентоспроможністю будівельного підприємства за ESG-критеріями. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2023. №1 (314). С. 61-66. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-314-1-8>.
6. Лопатка С.С. Особливості функціонування будівельних підприємств у розрізі регіонів України. *Академічні візії*. 2023. Вип. 26. С. 1-10. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15453815>.
7. Назаренко І.М. Діагностично-управлінські аспекти в системі розвитку інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємства. *Агросвіт*. 2020. № 22. С. 23–28. DOI: [10.32702/2306-6792.2020.22.23](https://doi.org/10.32702/2306-6792.2020.22.23).
8. Окландер Т.О., Саламаха П.І. Методи визначення конкурентоспроможності будівельних підприємств. *Економічний простір*. 2024. № 145. С. 42-46. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.195.42-46>.
9. Паламарчук О., Петришина С. Аналіз факторів конкурентоспроможності будівельних підприємств України. *Економіка та суспільство*. 2023. № 57. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-99>.

10. Птащенко Л.О. Модель інноваційного розвитку будівельного підприємства. *Економіка і регіон*. 2024. № 3 (94). С. 86–93. DOI: [https://doi.org/10.26906/EiR.2024.3\(94\).3486](https://doi.org/10.26906/EiR.2024.3(94).3486).
11. Скупський Р.М., Вахович І.В., Молодід О.О., Антропов Ю.В. Експрес-оцінка антикризового потенціалу і визначення доцільності санації будівельного підприємства. *Український журнал прикладної економіки*. 2020. Том 5. № 1. С. 271–279. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2020-1-32>.
12. Статистичний щорічник України 2020. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2021/zb/11/Yearbook_2020.pdf.
13. Статистичний щорічник України 2021. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2022/zb/11/Yearbook_2021.pdf.
14. Статистичний щорічник України 2022. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2023/zb/11/year_22_u.pdf.
15. Статистичний щорічник України 2023. URL: <https://stat.gov.ua/uk/publications/statystychnyy-shchorichnyk-ukrayiny-2023>.